

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Успіх інноваційного процесу значною мірою зумовлений методами і способами його фінансової підтримки. У міру того як розгортається науково-технічний прогрес, виявляються його нові сторони і можливості для вдосконалення національної економіки, урізноманітнюються методи фінансування його окремих стадій. Сьогодні здійснюється пошук адекватних новому етапу НТП джерел фінансових ресурсів, більш гнучких і стимулюючих способів їх мобілізації.

Об'єм фінансового потенціалу інноваційної діяльності в нашій країні раніше формувався повністю за рахунок надходжень від державних підприємств за допомогою перерозподільного механізму. Існували лише державні кошти, і тому питання вибору джерел фінансування науки не виникало. Ось тому визначення потенційних суб'єктів фінансування інноваційної діяльності в Україні є досить актуальним.

Сьогодні в світі основними джерелами фінансування інновацій є: державні асигнування; власні кошти промислових фірм, вищих учбових закладів, некомерційних організацій; іноземний капітал; кошти інноваційних банків; венчурний капітал (рисунок).

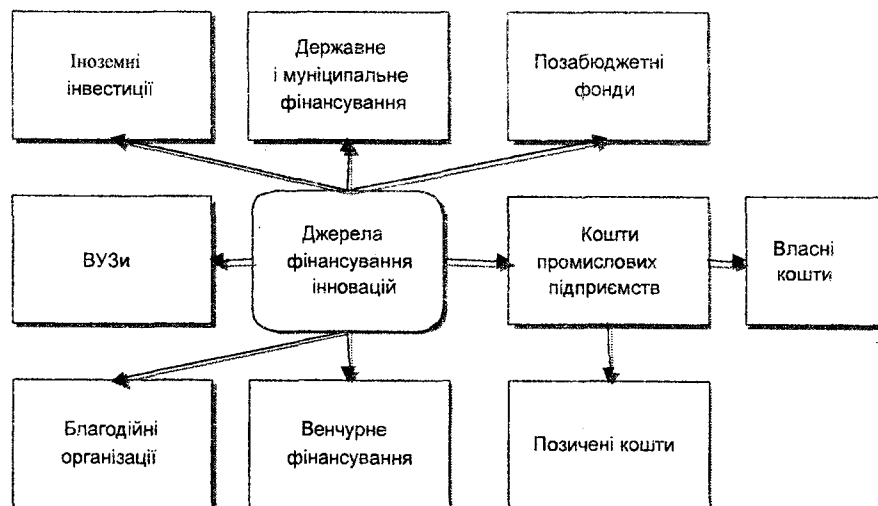

Рис. 1. Джерела фінансування інноваційної діяльності

Кількісне співвідношення джерел фінансування постійно змінюється, але основними з них все ж є державні асигнування і власні кошти промислових підприємств. Державні канали фінансових надходжень на інноваційний розвиток можуть бути реалізовані за рахунок бюджетних коштів, коштів державних підприємств і державних спеціалізованих фондів. Вони спрямовуються на пряме економічне стимулювання розвитку і впровадження передових технологій і видів техніки, що сприяє інтенсифікації інноваційних процесів, підвищуючи тим самим конкурентоздатність виробленої в країні продукції як на внутрішньому, так на зовнішньому ринках, покриваючи витрати найбільш капіталомістких досліджень, пріоритетних напрямів науково-технічного прогресу, заохочуючи поширення і впровадження науково-технічних новинок.

Крім безпосереднього фінансування науки на ці цілі, можливе надання субсидій. Субсидії, як правило, носять цільовий характер і повинні мати обмежений термін дії. Субсидії надаються під певні програми і програми вищих навчальних закладів, можуть надаватись індивідуальним виконавцям, дослідницьким і науково-технічним та інженерним центрам.

Іншим джерелом фінансування НДДКР і нововведень є власні кошти промислових підприємств. У багатьох розвинених країнах це джерело за обсягом і питомою вагою займає одне з провідних місць, причому спостерігається його подальше зростання.

До джерел фінансування відносять також залучення коштів від акціонерів-засновників (пайовиків) і тих (у відкритих акціонерних товариствах), хто придбав акції попередніх емісій, а також кошти, що залучаються на фондовому ринку від нових випусків акцій.

Типовими стратегічними інвесторами малої інвестиційної форми можуть бути інвестиційні компанії, підприємства — споживачі інновацій, а також конкуренти, які прагнуть переключити небезпечного конкурента на інші роботи.

До складу позикових коштів входять банківські кредити, а також кошти, отримані підприємством від розміщення на біржовому або небіржовому фондових ринках спеціально випущених облігацій; комерційний кредит постачальників матеріальних ресурсів при купівлі цих ресурсів на виплату або з відстрочкою платежу; лізинг спеціально замовленого обладнання з відстрочкою викупу його після того, як воно буде поставлене, і з дозволом протягом певного часу використати його на умовах оренди.

Найважливішим позиковим джерелом фінансування інновацій є банківський кредит. Для цього спеціальні інноваційні банки і виконують ряд функцій, які сприяють розвитку діяльності підприємств у сфері інноваційної діяльності: надають допомогу в отриманні субсидій, пільгових кредитів, оформленні документів на податкові пільги, використання результатів НДДКР на самому підприємстві і за його межами шляхом їх продажу зацікавленим фірмам, співпраці різних партнерів.

У даний момент різке скорочення державних капітальних вкладень, відсутність реальних фінансових ресурсів у більшості підприємств, високі ставки податків і банківського кредиту різко підірвали інвестиційні можливості вітчизняних підприємств. У них часто відсутні можливості не тільки технічного переозброєння і впровадження передових технологій, а немає навіть і ресурсів для підтримки виробництва на належному рівні.

Література: 1. Ланко О. Інноваційна діяльність в системі державного регулювання. — К.: ІЕП НАНУ, 1999. — 254 с. 2. Мединский В. Г. Инновационное предпринимательство: Учебное пособие / В. Г. Мединский, Л. Г. Шаршукова — М.: ИНФРА — М, 1997. — 240 с.